

Vägglöss - vårdhygieniska aspekter

Förändringar sedan föregående version

Ny rutin i NU-sjukvården.

Bakgrund och syfte

De senaste åren har vägglusen (*Cimex lectularius*) blivit allt vanligare i Sverige.

Det är en insekt, 4–5 mm stor som livnär sig genom att suga blod från människor, främst nattetid. En tom vägglus är genomskinlig medan den blir rödbrun när den sugit blod. I brist på föda kan den gå i dvala i upp till ett år. Då är den inte tjockare än ett kreditkort och mycket svår att upptäcka.

Vägglöss kan inte flyga eller hoppa utan förflyttar sig genom att krypa. Spridning sker framför allt via bagage, kläder, textilier, möbler och andra föremål. Att tillfälligt röra sig i ett rum där vägglöss påträffats, innebär ingen påtaglig risk för att de ska fastna och följa med ut.

Dagtid gömmer de sig i mörka utrymmen som till exempel väggspringor, golvlister, i skarvar på sängens undersida eller andra möbler. De kan också påträffas i anslutning till sovplatser och i föremål nära sovplatser som exempelvis förvaringsaskar, böcker, mobilskal och tofflor.

Bett från en vägglus är ungefär som ett myggbett men beroende på känslighet kan en del människor få kraftigare reaktioner. Vanliga symtom är svullnad och rodnad tillsammans med viss smärta och klåda. Det finns inga uppgifter om att vägglöss spridit smitta i Sverige.

Rutinen syftar till att minska risken för att vägglöss tar fäste i ett patientrum och riskerar att spridas till andra patienter.

Förebyggande åtgärder

- Finns möjlighet, låt patienten duscha och byta till sjukhuskläder.
- Var observant på levande eller döda insekter, hudömsningar, blodfläckar och små svarta prickar i eller nära säng och möbler.
- Begränsa mängden personliga tillhörigheter som tas med, exempelvis väskor och skor med mera.
- Undvik att flytta möbler mellan rum.
- Vid utskrivning och tömning av garderob/lådor, var aktsam på spår av vägglöss.
- Uppmärksamma bitt på patientens kropp.

Utförande

Åtgärder när misstanke om eller konstaterad förekomst av vägglöss är känd före patientens ankomst

- Informera patienten om att endast ta med nödvändiga tillhörigheter.
- Låt patienten duscha och tvätta håret så snart som möjligt efter ankomst till sjukhus. Förse patienten med rena kläder.
- Lägg använda kläder, skor och övriga tillhörigheter i väl försluten plastpåse eller låda med lock. Undvik att pressa ut luft ur påsen.
- Uppmana patienten eller närstående att tvätta textilier i minst 60 °C. Föremål som inte tål tvätt i 60 °C kan frysas vid –18 °C i minst en vecka.
- Efter dusch och ombyte till rena kläder kan patienten samvårdas med andra.

Åtgärder när misstanke om eller förekomst av vägglöss uppmärksammas efter patientens ankomst

Vid fynd av misstänkt vägglöss bland tillhörigheter eller på patient:

- Plocka upp insekten och lägg den i provrör eller burk med skruvkork/lock.
- Kontakta Västfastigheter, som kontaktar upphandlad saneringsfirma som bedömer fyndet och lämnar fortsatta instruktioner.

- Låt samtliga patienter som vårdas i rummet duscha och byta till rena kläder. Renbädda sängarna.
- Var noggrann med att vika ihop textilier. Textilier som inte ingår i ordinarie tvättcirkulation tvättas i minst 60 °C.
- Lägg använda privata kläder och skor i plastpåse eller låda med lock, förslut noggrant utan att pressa ut luft ur påsen.
- Städa rummet enligt nedan "Städning, rengöring och desinfektion" och flytta inte möbler ut ur rummet.
- Vid tecken som väcker misstanke om att vägglöss tagit fäste i ett vådrum bör rummet inte användas i väntan på bedömning av saneringsfirma. Flytta inte möbler, utrustning, textilier eller andra föremål ut ur rummet innan saneringsfirman har lämnat instruktioner.

Följande fynd kan tyda på att det finns vägglöss i rummet:

- Levande eller döda insekter som misstänks vara vägglöss, framför allt i madrassömmar, sängramar och andra springor nära sängen.
- Små vitaktiga ägg eller tomma äggskal i madrassömmar, sängramar eller andra skyddade utrymmen.
- Små mörka prickar efter vägglössens avföring, exempelvis på madrass, sängkläder, sängram och i springor nära sängen. Prickarna kan likna bläckfläckar.
- Ljusa, tomma skal som vägglössen har lämnat efter sig när de ömsat hud/skal.
- Små rostfärgade eller rödbruna blodfläckar på lakan, örngott eller madrass.
- Röda och kliande utslag hos patienten, ofta placerade i grupper eller på rad. (Hudutslag är inte tillräckliga för att fastställa att det finns vägglöss i vådrummet.)
- Om vägglöss bekräftas bör patienten eller närstående uppmanas att informera patientens fastighetsägare, så att eventuella saneringsåtgärder kan vidtas i bostaden.

Transport och mottagande enhet

Om patienten inte hunnit duscha och byta om och transporteras i egna kläder och/eller har med sig tillhörigheter läggs ett lakan över rullstol eller säng. Vid överflyttning informeras mottagande enhet om genomförda åtgärder. Efter dusch och ombyte finns inga särskilda förhållningsregler, basala hygien- och städrutiner följs.

Städning, rengöring och desinfektion

Städning görs i samband med att patienten duschar och byter kläder.

Städa vårdrum och hygienutrymmen enligt ordinarie rutin. Använda moppar och städdukar läggs direkt i plastpåse som försluts noga och hanteras därefter enligt ordinarie rutin. Rengör och desinfektera städutrustningen efter användning. Daglig städning och slutstädning sker därefter enligt ordinarie rutin. Soppåse eller sopsäck försluts direkt när den är full. Pressa inte ur luften. Släng direkt.

Rengör och desinfektera delad utrustning och hjälpmedel enligt ordinarie rutin.

Arbetsgrupp

Fanny Björk, hygiensjuksköterska

Nathalie Allegra Högfeldt, hygiensjuksköterska

Källförteckning

1. Anticimex AB. Vägglöss – bett, symptom och sanering av vägglöss! [Internet]. Stockholm: Anticimex AB; [citerad 2026-08-18]. Tillgänglig från: <https://www.anticimex.se/vaggloss/>
2. Folkhälsa och sjukvård. Vägglöss – vårdhygieniska rekommendationer för öppen- och slutenvård [Internet]. Jönköping: Region Jönköpings län; [citerad 2026-08-18]. Tillgänglig från: <https://folkhalsaochsjukvard.rjl.se/dokument/evo/576db927-831c-4de8-b6cb-e02011afef58?pageId=21846>
3. Södra Älvsborgs Sjukhus. Vägglöss, åtgärder SÄS [Internet]. Borås: Västra Götalandsregionen; 2025 [citerad 2026-08-18]. Tillgänglig från: <https://mellanarkiv->

[offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/
available/sofia/sas9613-478403798-36/surrogate](https://offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/sas9613-478403798-36/surrogate)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: NU-sjukvården

Innehållsansvar: Nathalie Allegra Högfeldt, (natho1),
Hygiensjuksköterska

Granskad av: Fanny Björk, (fanbj1), Hygiensjuksköterska

Godkänd av: Maria Andersson, (maran126), Chefsjuksköterska

Dokument-ID: NU10092-1415827234-40

Version: 1.0

Giltig från: 2026-08-25

Giltig till: 2028-08-24